

*Синиця В.А., магістр, Козлов А.А., магістр, Хаустова Є.Б., д.е.н., доц.
Київський національний університет технологій та дизайну*

РОЛЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Анотація. В статті розглянуто особливості роботи страхових компаній та їхню роль в розвитку діяльності малого бізнесу. Дослідження проведено на основі аналізу статистичних даних. Проаналізовано вплив пандемії COVID-19 на тенденцію скорочення кількості страхових компаній.

Ключові слова: страхування; life-страховик; non-life страховик.

Synytsia V., Kozlov A., Haustova E.

Kyiv National University of Technologies and Design

THE ROLE OF INSURANCE COMPANIES IN THE DEVELOPMENT OF THE ACTIVITIES OF SMALL BUSINESSES

Abstract. The article discusses the features of the work of insurance companies and their role in the development of small business. The research was carried out on the basis of statistical data analysis. The impact of the COVID-19 pandemic on the downward trend in the number of insurance companies was analyzed.

Keywords: insurance; life-insurer; non-life insurer.

Вступ. Страхування бізнесу – це інструмент управління ризиками, що дозволяє підприємствам передати ризик збитків страховій компанії. Виплачуючи відносно невеликі кошти страховій компанії, бізнес може захистити себе від можливості зазнати значно більших фінансових втрат. Усі юридичні та фізичні особи повинні застрахуватися від ризиків, таких як пожежа, крадіжка, стихійне лихо, юридична відповідальність, автомобільні аварії, смерть чи інвалідність ключових співробітників, але це особливо важливо для малих підприємств. Страхування може допомогти малому бізнесу досягти успіху, зменшивши невизначеність, в якій він працює. Це перекладає економічний тягар ризику в інше місце, щоб менеджери могли зосередити свою увагу на веденні бізнесу.

Постановка завдання. Наявний в Україні страховий сектор ще не спроможний повною мірою виконувати свої функції на макроекономічному рівні: забезпечити безперервність суспільного відтворення, звільнити державу від додаткових витрат, стимулювати науково-технічний прогрес, інвестувати в економіку. Кількість страхових компаній має стійку тенденцію до зменшення. Основними причинами виходу фінансових установ з ринку є кризові явища та посилення регуляторних вимог.

Результати дослідження. Відповідно до ст.1 Закону про страхування, страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються через сплату фізичними та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), і доходів від розміщення коштів цих фондів [1].

Страхування в тій чи іншій формі відоме з часів, як відома історія суспільства. Так звані бодмерейні контракти були відомі купцям Вавилона ще в 4000–3000 рр. до н.е.. Бодмерей також практикували індуси в 600-х роках до н.е. і добре знали в Стародавній Греції ще в 4 столітті до н.е. Відповідно до контракту на поставку судів позики надавалися торговцям з умовою, що в разі втрати вантажу в море позику не потрібно буде повертати. Відсотки по кредиту покривають страховий ризик.

Давньоримське право визнавало нижній договір, в якому складалася стаття угоди, а грошові кошти переводилися в обмінник. Морське страхування отримало великий розвиток в 15 столітті.

У Римі були також похоронні суспільства, які оплачували похорони своїх членів з щомісячних внесків.

Договір страхування також був створений досить давно. Він був відомий в Древній Греції і серед інших морських країн, що мали торгові відносини з Грецією.

Також, поняття страхування тісно пов'язане із такими значними історичними подіями, як «Велика лондонська пожежа», колонізація американського континенту та російської революції. Всі ці події дали потужний поштовх для розвитку страхування та створенню великої кількості страхових компаній.

Тож що нам відомо про страхові компанії? **Страхова компанія** – це юридична особа, яка залучає кошти клієнтів під певні зобов'язання і сплачує цим клієнтам визначену суму коштів у разі настання страхового випадку. Основною діяльністю таких підприємств є операції зі страхування та перестраховування, що є метою їх створення та функціонування.

Страховий сектор традиційно вважається відносно стабільним сегментом фінансової системи. Це відбувається головним чином тому, що баланси більшості страхових компаній, на відміну від балансів банків, складаються з відносно неліквідних зобов'язань, які захищають страховиків від ризику швидкого браку ліквідності, з якою можуть зіткнутися і стикаються банки. Крім того, страхові компанії зазвичай не розглядаються як значне потенційне джерело системного ризику. Одна з основних причин такої точки зору полягає в тому, що страхові компанії не пов'язані між собою в такій мірі, як банки, наприклад, на міжбанківських ринках і в платіжних системах.

Активи страховиків за квартал зросли на 5%, попри зменшення кількості учасників ринку до 210 компаній.

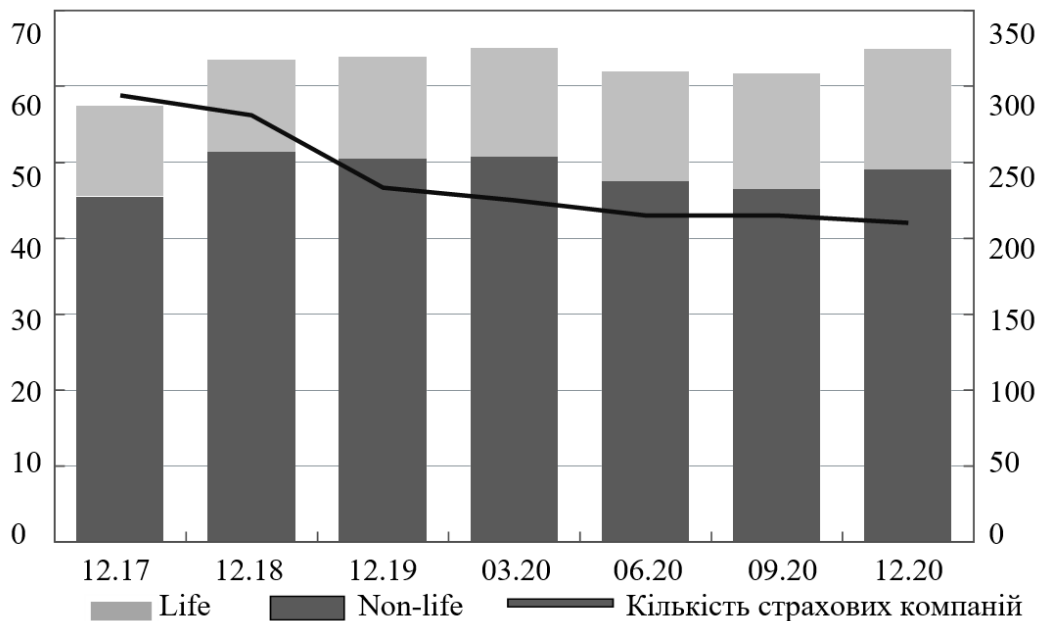

Рис. 1. Обсяг активів страховиків та їхня кількість, млрд грн

За рік у структурі активів life-страховиків суттєво зросла частка довгострокових вкладень.

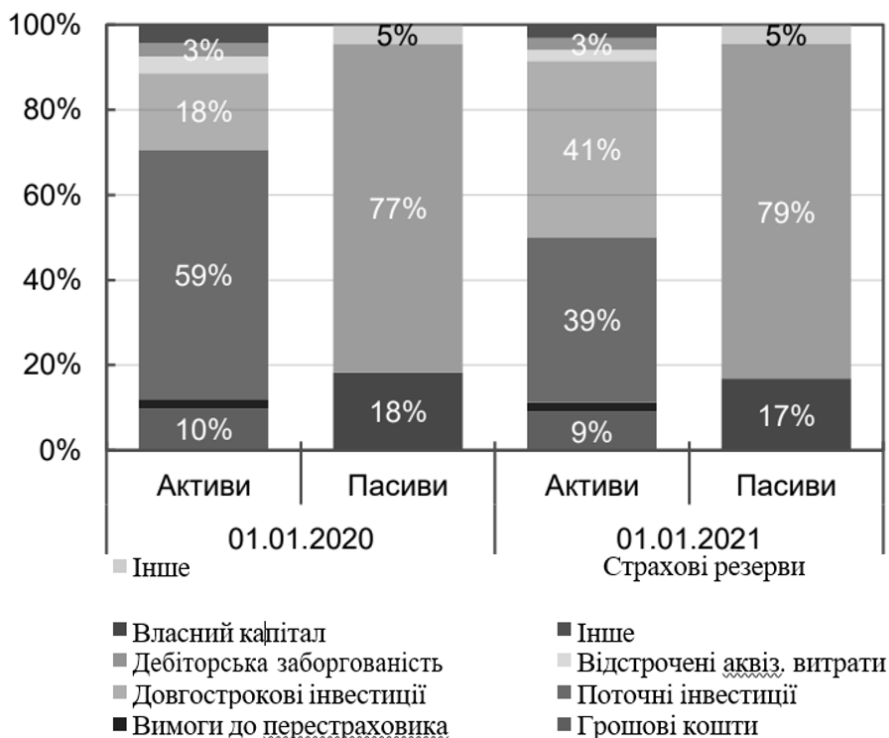

Рис. 2. Структура активів та пасивів life-страховиків

Структура активів non-life-страховиків диверсифікована, значну частку займають інструменти, вартість яких оцінити важко, а ліквідність є низькою, зокрема дебіторська заборгованість.

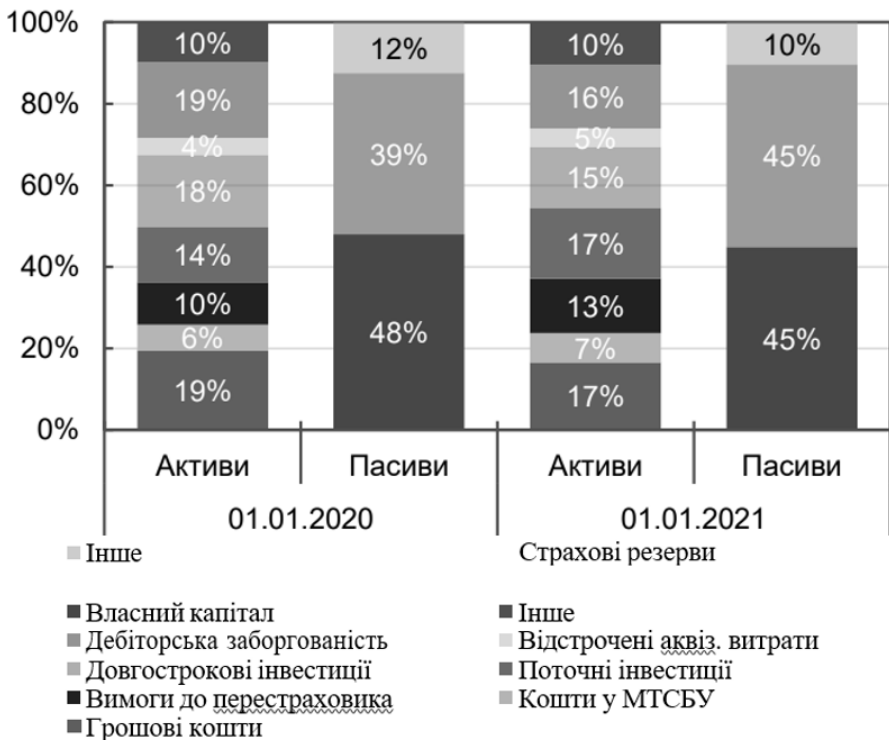

Рис. 3. Структура активів та пасивів non-life-страховиків

Порівняно з 2019 роком зріс обсяг прийнятних активів non-life-страховиків для покриття резервів та покращилася їхня структура. Найпомітніше зросла частка державних цінних паперів.

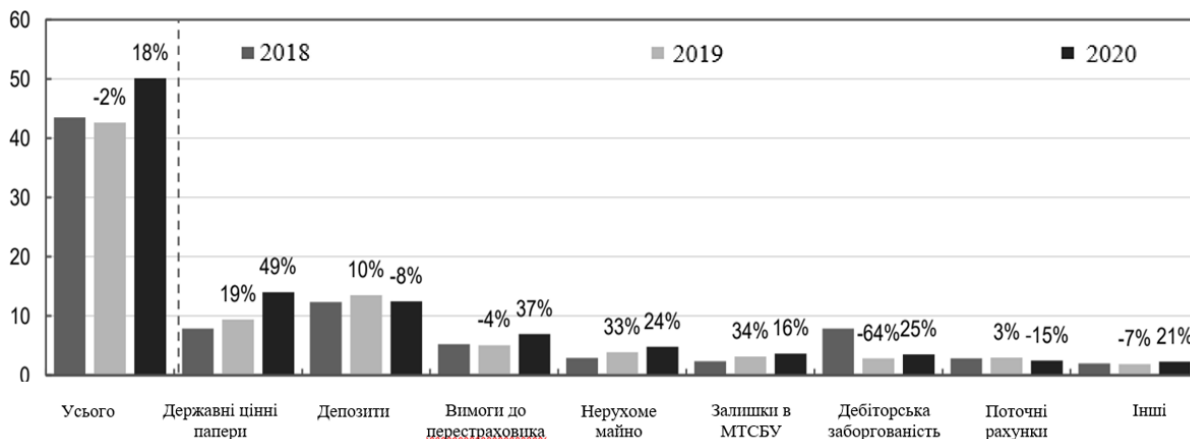

Рис. 4. Прийнятні активи на покриття резервів non-life страховиків, млрд грн

Значення у відсотках вказує на зміну рік до року. Найбільшу частку страхових премій складають премії з автострахування. У IV кварталі значно зросла кількість договорів юридичних осіб зі страхування вантажів та вантажобагажу, що дещо змінило структуру найпоширеніших видів страхування.

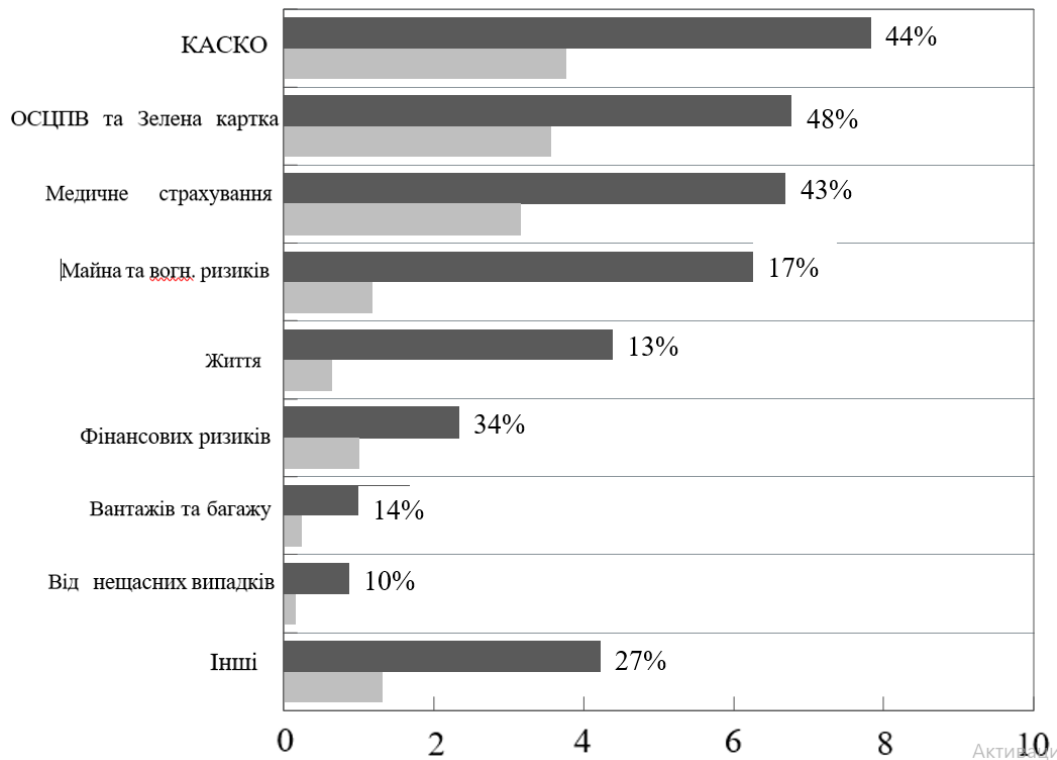

Рис. 5. Страхові премії та виплати за найпоширенішими видами страхування у 2020 році, млрд грн

Значення у відсотках вказує на рівень виплат (співвідношення виплат до страхових премій) відповідного виду.

Премії зі страхування життя протягом останніх років зростали швидше, ніж ризикового страхування, проте з дуже низького рівня. У non-life-страхуванні внаслідок коронакризи у II кварталі відбулося зниження премій передусім фізичних осіб. Проте надалі показники відновилися.

Проте, з об'єктивної точки зору, не все так позитивно. Згідно повідомлення пресслужби НБУ, Пандемія COVID-19 вплинула на страховий ринок, помірно. У 2020 році продовжилася тенденція до зростання показників страхових премій – приріст становив 12%. Також у 2020 році зросли й виплати страхових відшкодувань – на 9%. Крім цього, торік та у 2021 році продовжується тренд на скорочення кількості страховиків. Насамперед – через добровільну відмову від ліцензій та вихід з ринку за власною ініціативою. За останні 11 місяців кількість страховиків скоротилася на 24 компанії. Декілька страховиків пішли з ринку добровільно після того, як Національний банк склав акти про порушення вимог законодавства.

Станом на 2021 рік на ринку страхування налічується 173 ризикових компаній (non-life) та 19 лайфових (страхування життя). Для прикладу, 5 років тому, у 2016 році загальна кількість страхових компаній становила 310, у тому числі life – 39 компаній, non-life – 271 компанія.[3]

Страхування здатне допомогти запобігти потенційно руйнівних ситуацій для вашого бізнесу, допомогти захистити вас та ваш бізнес різними способами. Від ремонту або заміни майна, пошкодженого внаслідок збитків, що покриваються, до покриття судових витрат в результаті судового процесу, страхування бізнесу може допомогти вашому бізнесу в непередбачених обставинах[5].

Страхування бізнесу – це лише один із компонентів мінімізації витрат. Поєднання страхового покриття з правильними стратегіями управління ризиками може заощадити кошти підприємства. Як? Наприклад, судові позови можуть бути дорогими. Впровадження передових методів управління ризиками може допомогти мінімізувати ймовірність судового процесу. А з меншою кількістю претензій щодо вашого полісу ви можете зрештою заплатити нижчий страховий тариф [4].

Варто розглянути впровадження наступних методів управління ризиками у своїй компанії:

- Заключайте чіткі та зрозумілі контракти.

Це може знизити ймовірність виникнення розбіжностей між вами та покупцем чи клієнтом. Якщо всі будуть на одному боці, ймовірність виникнення судових позовів буде меншою.

- Забезпечте безпечне робоче середовище для працівників.

Регулярні тренінги, щоб переконатися, що робітники перебувають у безпеці та розуміють свою роботу, можуть призвести до меншої кількості травм чи матеріальних збитків.

- Навчіть співробітників працювати з обладнанням для бізнесу.

Коли робітники знають, як користуватися торговими механізмами чи обладнанням, це може знизити ймовірність травмування. Також може допомогти запобігти пошкодженню власності клієнта.

Типи майнових втрат, з якими може зіткнутися малий бізнес, включають крадіжку, фізичну шкоду та неможливість використання. Збитки від крадіжки можуть виникнути внаслідок злочинної діяльності сторонніх осіб, як у разі крадіжки зі зломом, або незаконної діяльності співробітників, включаючи шахрайство, розкрадання та фальсифікацію. Фізичні пошкодження можуть виникнути внаслідок пожежі, несприятливих погодних умов, нещасних випадків або вандалізму. При аналізі ризику

фізичного пошкодження майна власнику малого бізнесу важливо враховувати можливість пошкодження вмісту будівлі та самої конструкції [6].

Наприклад, виробнича компанія може втратити дорогу сировину внаслідок пожежі, роздрібний магазин може втратити цінні запаси внаслідок повені, а будь-який бізнес може втратити важливі записи внаслідок комп'ютерного вандалізму. Хоча невикористання майна зазвичай є наслідком іншої події, що покривається, в деяких випадках воно може статися без реального фізичного пошкодження майна. Наприклад, офісний будинок може бути закритий на кілька днів через витік газу, або ресторан може бути закритий санітарним інспектором через антисанітарні дії [7].

Власник малого бізнесу, залучений до управління ризиками, повинен:

- визначити ризики, з якими стикається компанія;
- шукати способи зниження чи усунення ризиків;
- вирішити, які ризики може взяти на себе бізнес;
- визначити, які ризики слід передати страховій компанії;
- пошукати найкраще страхове покриття за гроші.

Настійно рекомендується отримати допомогу професійного страхового агента всіх цих етапах. Щоб отримати максимальну вигоду від відносин зі страховим агентом або брокером, експерти рекомендують власникам бізнесу заздалегідь записувати свої потреби та очікування, уникати приховування інформації, перевіряти облікові дані агентів та їх фірм, отримувати конкурентні пропозиції та зберігати ретельний облік покриттів та втрат [8].

Висновки. Отже, проаналізувавши все вищесказане, можна зробити висновок, що кожному власнику бізнесу необхідно захистити свою компанію від катастрофи. Чи збираєтеся ви розпочати бізнес з одним співробітником або керуєте транснаціональною корпорацією з 50 000 осіб, страхування бізнесу гарантує, що катастрофи не призведуть до фінансового краху.

Найбільшою перевагою страхування бізнесу є допомога у покритті фінансових втрат, які можуть статися під час нормального ведення бізнесу, таких як судові позови, тілесні ушкодження, матеріальні збитки, тощо.

Список використаної літератури

1. Про страхування: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.
2. Страхові компанії. URL: Режим доступу: <https://cutt.ly/sRYocmt>.
3. Мультимедійна платформа іномовлення України УКПІНФОРМ. URL: <https://cutt.ly/8RYuJOI>.
4. Страховий ринок України: сучасні реалії та перспективи. URL: <https://cutt.ly/RTteenz>.
5. Зальотов О. Проблеми інтеграції на страховому ринку України. *Финансовые услуги*. 1999. № 1–2. С. 10–13.
6. Заруба О. Д. Страхова справа. К.: Знання, 1998. 321 с.
7. Постанова Правління НБУ від 18.06.2016 № 391, що затвердила Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.
8. Проект від 23.08.2013 року, який розроблений Українською федерацією забезпечення "Стратегія розвитку страхового ринку України в 2011–2021". URL: http://ufu.org.ua/ua/about/activities/strategic_initiatives/5257.